

جمهوری اسلامی ایران

چارچوب کمک‌های توسعه‌ای سازمان ملل
متحد

(UNDAF)
2005 – 2009

15 سپتامبر 2005

خلاصه اجرایی

به منظور کمک به دولت جمهوری اسلامی ایران برای دستیابی به مقاصد جهانی اهداف هشتگانه توسعه هزاره (MDG) تا سال 2015، سیستم سازمان ملل متحد تلاش‌های خود را در سطح ملی هماهنگ تر خواهد کرد. چارچوب کمک‌های توسعه ای سازمان ملل متحد (UNDAF) پاسخی جمعی به چالش‌های ملی است که در ارزیابی عمومی کشوری (CCA) که بر توسعه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی متمرکز است شناسایی شده‌اند. برطبق UNDAF، سیستم سازمان ملل متحد همکاری و همچنین مشارکت با جامعه مدنی، بویژه مشارکت افراد فقیر، زنان و گروه‌های جاشیه نشین را تشویق خواهد کرد.

پنج حوزه اولویت‌دار همکاری به شرح زیر انتخاب شده‌اند:

- تقویت ظرفیت‌ها و توانمندی‌های لازم برای دستیابی به اهداف توسعه هزاره.
- تقویت حکومت خوب.
- بهبود عملکرد اقتصادی و مدیریت و ایجاد اشتغال.
- توسعه پایدار، مدیریت فجایع و کارآمدی انرژی.
- تسهیل انتقال علوم و فناوری برای توسعه در تمام حوزه‌های همکاری.

1- تقویت ظرفیت‌ها و توانمندی‌های لازم برای دستیابی به اهداف توسعه هزاره

ارزیابی عمومی کشوری نظری اجمالی از چالش‌های توسعه‌ای که این کشور در حوزه‌های توسعه اجتماعی و اهداف توسعه هزاره با آنها مواجه است را ارائه می‌دهد. به سمت سوادآموزی فراگیر و دستیابی به تحصیلات فراگیر ابتدایی (هدف شماره 2) پیشرفت‌هایی حاصل شده‌اند ولی نابرابری‌ها کماکان ادامه دارند. طی دهه گذشته، در مشارکت زنان بویژه در سیاست و تصمیم‌سازی‌ها بهبود چشمگیری دیده می‌شود. با اینحال، از لحاظ مشارکت زنان در زندگی اقتصادی (هدف سوم توسعه هزاره)

دستاوردهای بیشتری باید وجود داشته باشند. علیرغم سیستم دقیق مراقبت سلامت و پیشرفت‌های انجام شده در کاهش تعداد مرگ و میرکودکان و بهبود سلامت مادران (اهداف چهارم و پنجم توسعه هزاره)، کماکان برخی از بخش‌های جمعیت وجود دارند که به مراقبت‌های سلامت و بهداشت دسترسی ندارند و تعداد بیشتری نیز بطور مناسب تحت پوشش بیمه درمانی قرار ندارند. متوقف کردن و معکوس کردن روند اپیدمی HIV/AIDS یکی از چالش‌های فرا روی ایران است. در ایران تزریق مواد مخدر شدیداً رایج است. بهبود سلامت و آموزش و پرورش و همچنین جلوگیری از شیوع HIV/AIDS در رأس برنامه توسعه قرار دارند.

نتیجه مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره یک همکاری‌ها) - خدمات مربوط به تحصیلات ابتدایی با کیفیت و مراقبت‌های درمانی اولیه - شامل مراقبت‌های سلامت تولید مثل و خدمات جلوگیری و مراقبت از HIV/AIDS باید بطور فزاینده در دسترس افرادی که به آنها نیاز دارند، بویژه گروه‌های آسیب‌پذیر و محروم (بخصوص زنان و کودکان) قرار بگیرند و حقوق آنها برای مشارکت در توسعه باید محقق شود؛ ظرفیت ملی برای پایش اهداف توسعه هزاره، باید ایجاد شود.

2 - تقویت حکومت خوب.

یکی از مهمترین الزامات دستیابی به اهداف توسعه «حکومت خوب» است حکومت خوب ابعاد متعدد دارد که شامل شفافیت و پاسخگویی بیشتر مجریان دولتی، برقراری حکومت قانون و انتخاب و پایش فکورانه، واقع بینانه و حساب شده گزینه‌های سیاسی است. بمنظور تضمین اینکه فرصت‌های مهم توسعه اقتصادی و اجتماعی ندیده گرفته نشوند و فوائد رشد و توسعه بین همگان تقسیم شوند به عدالت و برابری اجتماعی بویژه درخصوص زنان، اقلیت‌ها و فقرا توجه خاصی باید مبذول شود.

نتیجه مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره 2 همکاری‌ها) - ظرفیت‌های لازم برای سیستم حکومت شفاف و پاسخگو، پایبندی به حکومت قانون و نهادهای مدیریتی ملی

مؤثر طبق توصیه‌های سازمان ملل متحد و سایر
جامع بین‌المللی تقویت شوند.

3 - بهبود عملکرد اقتصادی و مدیریت و ایجاد اشتغال

با وجود تشویق بهبودی اقتصادی از لحاظ رشد، سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زایی، اقتصاد ایران کماکان با چالش‌هایی مواجه است از قبیل رشد واقعی پایدار سرانه تولید ناخالص داخلی، بهره‌وری و بیکاری. ثروت نسبی کشور از محل منابع وسیع نفت و گاز، باید به عملکرد اقتصادی قدرتمندتر در بلندمدت تبدیل شود. میانگین رشد طی دهه گذشته به اندازه‌ای نبوده است که برای اشتغال‌زایی کافی باشد. نسبت فعلی افراد شاغل و بیکار بویژه گروه سنی 15 تا 24 سال کماکان فوق‌العاده بالا است. برقراری و اجرای استراتژی‌های لازم برای ایجاد مشاغل آبرومند و سازنده برای جوانان نیز یکی از مقاصد اصلی هدف شماره 8 توسعه و هزاره است.

نتیجه مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره 3 همکاری‌ها).

بهبود عملکرد اقتصادی به همراه اشتغال‌زایی در ایران از طریق افزایش توانمندی‌های انسانی و استفاده از فناوری‌های کوچک پایدار - بویژه برای بیکاران، فقیران، زنان، جوانان و تولیدکنندگان کوچک و تشویق موسسات و بنگاه‌های کوچک و متوسط.

1-4- توسعه پایدار، مدیریت فجایع و کارآیی انرژی

ایران کشوری پهناور است که مناطق متعدد جانوری و گیاهی دارد. بیش از 60 درصد مساحت آن را زمین‌های خشک بی‌حاصل یا نیمه خشک فرا گرفته‌اند و لی به طرز شگفت‌انگیزی ایران تعداد زیاد و گوناگون انواع مختلف آب، زمین، گیاه، پستاندار و خزنده دارد که نشان دهنده گونه‌های مختلف بیولوژیکی هستند. بدلیل عدم بینش مبتنی بر توسعه پایدار از دهه‌های گذشته، محیط زیست و منابع طبیعی کشور تخریب شده‌اند. مهمترین عوامل فرآیند تخریب عبارتند از: رویکردهای بخشی، تجزیه و فروپاشی زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات ناکافی و

اجرای نامناسب آنها و الگوهای ناپایدار تولید و مصرف.

بدلیل استفاده از منابع غنی سوخت‌های فسیلی، طی سال‌های اخیر رشد اقتصادی در ایران بالا ولی کارآئی انرژی کم بوده است. بعلاوه، ایران دچار مشکلات مربوط به دفع زباله، تخریب منابع کمیاب آب و آلودگی محیط زیست و سواحل بوده است. انواع مختلف سیاست‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌هایی که در برنامه سوم توسعه پنج ساله (2000-2004) که برای غلبه بر این عوامل و روندهای ناپایدار طراحی شده بودند در برنامه چهارم (2005-2009) تقویت خواهند شد. سیستم سازمان ملل از تلاش‌های دولت ایران برای معکوس کردن این روندها و حرکت به سوی وضعیت پایدار از طریق مدیریت عواملی که به تخریب منجر می‌شوند پشتیبانی می‌کند. رویکردهای UNDAF نیز به دولت کمک خواهد کرد به تعهدات خود تحت کنوانسیون‌های بین‌المللی عمل کند و از نظر انرژی کارآمد شود و تنوع داشته باشد.

توسعه پایدار براساس مشارکت مردم و افراد ذینفع محقق می‌شود و از مکانیزم رو به بالا استفاده می‌کند که رویکرد مبتنی بر جامعه را تضمین می‌کند.

نتیجه مورد انتظار از UNDAF (حوزه شماره 1-4 همکاری‌ها) -
نگرانی‌های جهانی مربوط به محیط زیست و توسعه‌ای که از نظر زیست محیطی حساس باشند و برای آن اهمیت قائل شود باید در چارچوب توسعه ملی گنجانده شوند. این موارد باید از طریق رویکردهای مبتنی بر جامعه و استفاده پایدار از منابع طبیعی، ظرفیت‌سازی، ارزیابی زیست محیطی و حذف موانع مالی، اقتصادی، قانونی، نهادین و فناورهای اجرا شوند.

4-2- مدیریت فجایع و کاهش آسیب‌پذیری

ایران مستعد بروز فجایع طبیعی عمده است. درصد سال اخیر، دوازده زلزله که شدت هر یک از آنها بیشتر از 7 ریشتر بوده است در ایران روی داده است. فقط در چهار ماه اول سال 2002 بیش از 100

زلزله ثبت شدند . در 26 دسامبر 2003، زمین لرزه شدیدی شهر قدیمی بم را لرزاند و فاجعه انسانی عظیم و زیان‌های شدید مالی به بار آورد. موارد وقوع سیل و خشکسالی نیز و خراب‌های ناشی از آن‌ها کلی‌تر و مخرب‌تر شده‌اند که بخشی از آن بدلیل گرم شدن هوای کره زمین و بخشی دیگر بدلیل تخریب منابع طبیعی آن است. در نتیجه تخریب جنگل‌ها و مراتع، خاک و نباتات آن خاصیت حفظ آب را از دست داده‌اند که به همین دلیل تعداد موارد بروز سیل‌های ناگهانی و غیره منتظره به طور هشدار دهنده‌ای در حال افزایش است. خشکسالی نیز مناطق وسیعی از کشور را برای دوره‌های طولانی تحت تأثیر قرار داده است. این خطر وجود دارد که بدلیل گرم شدن هوای زمین استفاده بیش از حد از چراگاه‌ها و مراتع، و استفاده بیش از حد از فنون کشاورزی متمرکز بر آب و مدیریت نادرست منابع آبی، تعداد و شدت این خشکسالی‌ها افزایش یابد.

نتیجه مورد انتظار از UNDAF (حوزه شماره 2-4 همکاری‌ها) - تقویت مدیریت خطر بلایا در سطوح محلی و ملی.

5- تسهیل انتقال علوم و فناوری برای توسعه در تمام حوزه‌های همکاری

در عصر فناوری‌ها و نوآوری‌های جدید، شناسایی و سرمایه‌گذاری برامکانات بی‌نهایتی که این فناوری‌ها و نوآوری‌ها برای توسعه پایدار بوجود می‌آورند، بطور روزافزونی از اهمیت چشمگیر برخوردار می‌شود. در این ارتباط، ظرفیت‌سازی و تسهیل انتقال دانش در علوم و فناوری از طریق خدمات مبتنی بر فناوری بخش لاینفک تلاش‌های کشور برای دستیابی به توسعه پایدار بویژه برای اشتغال‌زایی و کاهش فقر به شمار می‌رود. همانطور که در کنفرانس جهانی علوم (بوداپست 1999) تأکید شد «به بهبود، تقویت و گسترش آموزش و پرورش، اعم از رسمی و غیررسمی، در تمام سطوح و برای تمام بخش‌ها، و گنجاندن علم در فرهنگ عموم که برنقش آن در تشکیل طرزفکر باز و منتقدانه و همچنین بهبود توانایی افراد برای رویارویی با چالش‌های جامعه مدرن نیاز است».

نتیجه مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره 5 همکاری‌ها). ظرفیت بهتر ملی برای مدیریت علوم و فناوری، تحقیقات و توسعه

صفحه امضاء

اولین چارچوب کمک‌های توسعه‌ای سازمان ملل متحد (UNDAF) برای جمهوری اسلامی ایران - نتیجه فرآیند مشاوره‌ای نزدیک بین سیستم سازمان ملل، دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر شرکای ملی است. بعنوان چارچوب برنامه‌ریزی راهبردی برای عملیات توسعه‌ای سازمان ملل در سطح کشوری برای سال‌های 2005 تا 2009، که به تأیید دولت جمهوری اسلامی ایران رسیده است، این UNDAF اساس لازم برای هماهنگی و تأثیر بیشتر کمک‌های توسعه‌ای سازمان ملل و همچنین چارچوب لازم که طبق آن سازمان‌های سازمان ملل متحد بتوانند طبق مأموریت‌ها و ظرفیت‌های خاص خود از توسعه بلندمدت کشور پشتیبانی کنند را ارائه می‌دهد. تیم سازمان ملل متحد در ایران بسیار خرسند است که تعهد خود برای برنامه‌ریزی مشترک بعنوان ابزاری برای پرورش همکاری و هماهنگی بین آژانس‌های خود و کمک به دولت جمهوری اسلامی ایران برای دستیابی به برخی از اولویت‌های توسعه‌ای مندرج در برنامه پنج ساله چهارم توسعه (2005-2009) را اعلام کند. بدینوسیله مراتب تشکر و قدردانی صمیمانه خود از شرکای ملی و بین‌المللی ما بابت مشارکت ایشان در فرآیند UNDAF و کمک‌های ارزشمندشان برای تهیه این سند را ابراز می‌کنیم. امیدواریم این سند باعث همکاری و مشارکت بیشتر در سال‌های آینده باشد.

تیم سازمان ملل متحد در ایران

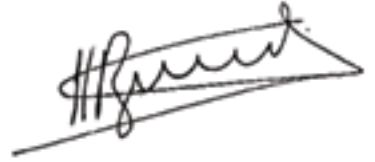
فردریک لاینز
هماهنگ کننده مقیم

سونیل نارولا
مدیر UNIC

محمد سعید عبد احد
نماینده UNFPA

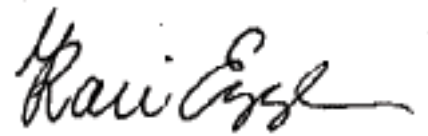
ژان لوک برنارد
نماینده UNIDO

آندرس اسمیت
سرانو
رئیس UNAMA

یوژو ژو
معاون نماینده
UNDP

کاری اگه
نماینده UNICEF

ماریوس دی گای
فورتمن
نماینده WFP

فیلیپه لاوانچی
نماینده UNHCR

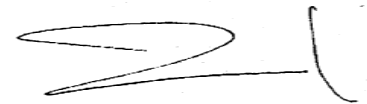
روبرتو آربیترو
نماینده UNODC

عبد رشید نماینده
FAO

عابدین صالح نماینده
UNESCO

مباشریاض شیخ
نماینده WHO

بخش يك - مقدمه

UNDAF چیست؟

1 - چارچوب كمك‌هاي توسعه‌اي سازمان ملل متحد (UNDAF) جزء ضروري برنامه سازمان ملل متحد

باهدف انجام اصلاحاتي است که دبیرکل سازمان ملل در سال 1997 معرفی کرد. این چارچوب واکنش جمعی، منسجم و یکپارچه سیستم سازمان ملل متحد در خصوص اولویتهای ملی و نیازهای مندرج در چارچوب اهداف توسعه هزاره و تعهدات، اهداف در مقاصد مندرج در اعلامیه هزاره و کنفرانسهای عمده سازمان ملل و سایر کنفرانسهای بینالمللی ارائه میکند و هدف آن هماهنگ کردن استراتژیها برای ترکیب کردن اطلاعات، تسهیل رویکرد برنامه مشترک و گنجاندن فعالیتهای برنامههای آژانسی باسایر برنامههای دولت است.

1-1- پیشینه فرآیند UNDAF در ایران

2 - UNDAF ایران (2009-2005) از تجزیه و تحلیل ارزیابی عمومی کشوری (CCA) که در آگوست 2003 تصویب شد تهیه گردید (<http://www.andg.org/documents/3370.Iran.pdf>) و گام بعدی برای تهیه برنامه کشوری سیستم سازمان ملل متحد تلقی میشود. UNDAF با شناسایی حوزههای راهبردی که آژانسهای سازمان ملل میتوانند بطور انفرادی و همچنین گروهی به آنها بپردازد و براساس CCA تهیه شده است و هدف آن کمک به ایران تا بتواند به اهداف توسعهای که در برنامه پنج ساله چهارم توسعه ملی (2009-2005) تعیین کرده است دست یابد.

3 - بلافاصله پس از تکمیل CCA، کار تهیه UNDAF آغاز شد. نشست سه روزه اولویتبندی UNDAF با حضور نمایندگان دولت و جامعه مدنی بمنظور شناسایی 3 تا 5 حوزه کلیدی برای تأمین پشتیبانی جمعی سازمان ملل متحد از کشور طی سالهای 2005 تا 2009 برگزار شد. درخصوص پنج حوزه همکاری که باید توسط تیم سازمان هم بصورت انفرادی و همچنین جمعی به آنها پرداخته شود اتفاق نظر لازم بدست آمد. این حوزهها به شرح زیر هستند:

- تقویت توانمندیها و ظرفیتهای دستیابی به اهداف توسعه هزاره.
- تقویت حکومت خوب.
- بهبود عملکرد اقتصادی و مدیریت و اشتغالزایی.

]] توسعه پایدار، مدیریت فجایع و کارآئی انرژی.
]] تسهیل انتقال علوم و فناوری برای توسعه در
تمام حوزه های همکاری.

4 - پس از نشست مذکور تیم مدیریت UNDAF که ریاست آن به طور مشترك به عهده سازمان ملل متحد و نماینده ای از سازمان مدیریت و برنامه ریزی بود، به منظور نظارت بر فرآیند UNDAF تشکیل شد. پنج گروه موضوعی متشکل از نمایندگان دولت و سیستم سازمان ملل برای پشتیبانی از گروه مدیریت در تهیه سند UNDAF تشکیل شدند. هرگروه موضوعی با آژانس های مقیم یا غیرمقیم سازمان ملل، وزارتخانه ها و سازمان های غیردولتی مربوط به مشاوره پرداخت. آنها نتایج مورد انتظار از همکاری سیستم سازمان ملل در پشتیبانی از تلاش هایی که در کشور بمنظور دستیابی به اولویت ها و اهداف خاص ملی در چارچوب اهداف توسعه هزاره و تعهدات، اهداف و مقاصد اعلامیه هزاره و کنفرانس های عمده سازمان ملل و سایر مراجع بین المللی را شناسائی کردند.

5 - طی فرآیند تهیه پیش نویس جلسات منظم مشاوره ای با دولت و سایر شرکای توسعه ای تشکیل شدند که طی آنها اولویت های فرعی و حوزه های راهبردی برای اقدامات جمعی تحت هر یک از حوزه های اصلی همکاری شناسائی شدند. پس از يك فرآیند جامع بررسی توسط گروه مدیریت UNDAF و تیم کشوری سازمان ملل، دولت ایران و سیستم سازمان ملل متحد درخصوص نسخه نهائی سند UNDAF در تاریخ 29 ژوئن 2004 به توافق رسیدند.

2-1- رئوس مطالب سند UNDAF

ساختار این سند به ترتیب زیر است:

بخش يك: مقدمه ، که پیشینه و فرآیند تهیه UNDAF را در برمی گیرد؛
بخش 2: بخش نتایج که نتایج مورد انتظار از UNDAF و برنامه های کشوری، گزینه های انتخاب شده و نقش

آژانس‌های سازمان ملل متحد و شرکای توسعه‌ای را شرح می‌دهد؛ این نتایج در ماتریس نتایج UNDAF درج شده‌اند.

بخش 3: الزامات منابع برآورد شده برای هر یک از نتایج UNDAF

بخش 4: بخش اجرا که ترتیبات هماهنگی، مدیریت و مشارکت را ارائه می‌دهد.

بخش 5: بخش ارزیابی و پایش که مکانیزم‌ها و شاخص‌های میزان پیشرفت پایش، ارزیابی و ارزشیابی به سمت دستیابی به نتایج UNDAF را شرح می‌دهند.

بخش دوم - نتایج

1-2- حوزه شماره همکاری‌ها: تقویت ظرفیت‌ها و توانمندی‌های لازم برای دستیابی به اهداف توسعه هزاره

ارزیابی عمومی کشوری برای ایران نظری اجمالی و رئوس کلی چالش‌های توسعه‌ای که این کشور در حوزه‌های توسعه اجتماعی و اهداف توسعه هزاره با آنها مواجه است را نشان می‌دهد. در حوزه آموزش و پرورش، به سمت سوادآموزی فراگیر و تحصیل فراگیر دوره ابتدائی (هدف شماره 2) پیشرفت‌هایی بوده است. ولی بین استان‌ها و بین جنسیت‌ها نابرابری‌هایی وجود دارد، ضمن اینکه نرخ ثبت نام در مدارس پس از دوره ابتدائی کماکان به میزانی نیست که نشان دهد همه افراد به تحصیل ادامه دهند. بعلاوه، به نیاز به ارتقاء سطح برابری سیستم آموزش و پرورش توجه خاصی باید مبذول گردد.

طی دهه گذشته، در میزان مشارکت زنان، بویژه در توسعه ملی پیشرفت‌هایی دیده می‌شود. ولی این مشارکت بویژه در زندگی اقتصادی، حوزه‌های تصمیم‌گیری‌های و سیاسی (اهداف شماره 3) کافی نیست و پیشرفت‌های بیشتری باید حاصل شود.

توانائی سیستم آموزش و پرورش برای تأمین مبانی علوم و فناوری که همه باید آنها را بیاموزند کماکان بخش کلیدی مباحثات مربوط به کیفیت آموزش و پرورش است. بنابراین، اشخاصی که درخصوص

آموزش و پرورش تصمیم گیری میکنند باید بصورت برنامه درسی آموزش عمومی و عالی و همچنین آموزش فنی و حرفه‌ای را فوراً بررسی کنند. هدف برنامه تحصیلی باید بطور جامع‌نگر انتقال دانش، مهارت‌ها و رفتارهایی باشد که جوانان را قادر خواهد کرد در زندگی نقش مؤثری داشته باشند و کار کنند و بتوانند به تضادها و مناقشاتی که بطور تصادفی اتفاق می‌افتند، بپردازند. فعالیت‌هایی که باید از طریق کانال‌های منطقه‌ای و بین‌المللی انجام شوند مورد نیاز هستند.

علیرغم سیستم ملی دقیق و مفصل مراقبت‌های سلامت و پیشرفت‌هایی که در کاهش مرگ و میر کودکان و بهبود سلامت مادران صورت گرفته‌اند (اهداف شماره 4 و 5 توسعه هزاره) کماکان برخی بخش‌های جمعیت به مراقبت‌های بهداشتی دسترسی ندارند و به طور مناسب تحت پوشش سیستم بیمه درمانی قرار ندارند. بعلاوه، به بهبود دسترسی به خدمات درمانی در برخی مناطق شهری و استان‌های محروم توجه بیشتری باید مبذول گردد.

متوقف کردن و معکوس کردن اپیدمی HIV/AIDS تا سال 2015 (هدف شماره 6) یکی از چالش‌هایی است که ایران در راه توسعه با آن مواجه است. تزریق مواد مخدر بویژه در بین زندانیان شدیداً در ایران رایج است. اگر مشکل استفاده مشترک از سرنگ‌های آلوده در داخل و همچنین خارج زندان حل نشود، عواقب شیوع HIV و هیپاتیت ممکن است فاجعه‌آمیز باشد. بعلاوه، گروه بزرگی از جمعیت اکنون به سن تولید مثل می‌رسند و برای ترویج سلامت جنسی و رفتارهای مسئولانه جنسی در میان نوجوانان خدمات بیشتری باید ارائه شوند.

ارزیابی وضعیت توسعه‌ای در ایران به دلیل پوشش محدود و تأخیر در انتشار داده‌های رسمی بسیار محدود است. در حالی که درخصوص برخی بخش‌ها، آمار کافی وجود دارد، درباره حوزه‌هایی مانند اقتصاد، مرگ و میر، تغذیه و محیط زیست داده‌های کمی جمع‌آوری یا منتشر شده‌اند. برای ارتقاء ظرفیت آماری

ایران به منظور پایش اهداف توسعه هزاره، تمام کنفرانس‌های عمده سازمان ملل متحد و شاخص‌های CCA نمایانگر گام ضروری به سمت تضمین درک بهتر وضعیت توسعه کشور است. بهبود سلامت و آموزش پرورش و جلوگیری از شیوع HIV/AIDS، کماکان در صدر برنامه توسعه ملی قرار دارد که در برنامه توسعه پنج ساله چهارم جمهوری اسلامی ایران مقرر شده است (به کادر 1-1 زیر مراجعه نمائید).

کادر 1-1: الویتها و اهداف توسعه ملی

▣ کاهش و پیشگیری HIV/AIDS برای همه شامل کاهش رفتارهای جنسی پرخطر و پیشگیری و مراقبت از HIV/AIDS.

▣ توانمندسازی جامعه به منظور حفظ و بهبود سلامت.

▣ فرصت‌های برابر برای زنان و مردان و همچنین توانمندسازی زنان از طریق فراهم کردن فرصت‌های شغلی مناسب برای آنها.

▣ بهبود کیفیت آموزش و پرورش.

▣ تأمین فرصت‌های برابر آموزش و پرورش برای همه.

نتایجی که سیستم سازمان ملل متحد انتظار دارد ظرف مدت مقرر در UNDAF بعنوان نقش آن در دستیابی به اولولیتها و اهداف توسعه‌ای ملی در حوزه‌های همکاری فوق محقق شوند در کادر شماره 1-2 قید شده است.

کادر 1-2 نتایج مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره یک همکاریها) - خدمات مربوط به تحصیلات ابتدایی با کیفیت و مراقبت‌های درمانی اولیه - شامل مراقبت‌های سلامت تولید مثل و خدمات جلوگیری و مراقبت از HIV/AIDS باید بطور فزاینده در دسترس افرادی که به آنها نیاز دارند، بویژه گروه‌های آسیب‌پذیر و محروم (بخصوص زنان و کودکان) قرار بگیرند و حقوق آنها برای مشارکت در توسعه باید محقق شود؛ ظرفیت ملی برای پایش اهداف توسعه هزاره، باید ایجاد شود.

بعلاوه؛ در سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله چهارم، یکی از یازده اولولیت، اهداف زیر را تعیین کرده است:

" 10 - اصلاح سیستم ملی آموزش و پرورش شامل تحصیلات دوره ابتدایی و راهنمایی، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی و قادر کردن سیستم آموزشی به فراهم کردن منابع انسانی لازم برای دستیابی به برنامه چشم انداز".

گروه مدیریت UNDAF، بطور منظم جلسه تشکیل خواهد داد تا میزان پیشرفت را بررسی کند. همچنین آژانس‌ها از بررسی‌های مشترک عادی نیم ساله و سالانه استفاده خواهند کرد تا نقش آنها در تحقق نتایج UNDAF را نیز ارزیابی کنند.

از طریق استفاده مؤثر گروه‌های موضوعی درخصوص مسائلی مانند HIV/AIDS و جنسیت همکاری‌ها تقویت خواهند شد. حوزه‌ای که برای برنامه‌ریزی بصورت موازی شناسایی شده است پایش اهداف توسعه هزاره است. این کار ممکن است به شکل پشتیبانی مشترک برای نظرخواهی‌های گروهی مشترک و یا DHS که غالباً انجام می‌شود و برای بکارگیری DEVINFO توسط تمام آژانس‌های سازمان ملل و اداره‌های دولتی باشد. در نهایت، براساس نتایج UNDAF، آژانس‌های سازمان ملل درخصوص تمرکز مشترک بر استان‌هایی که پائین‌تر از میانگین اکثر شاخص‌ها هستند به توافق خواهند رسید چون این تنها راه برای بهبود بیشتر شاخص‌های اهداف توسعه هزاره در سطح ملی است.

2-2- حوزه شماره 2 همکاری‌ها : تقویت حکومت خوب

یکی از مهمترین شرائط دستیابی به اهداف توسعه هزاره «حکومت خوب» است. حکومت خوب ابعاد متعددی دارد شامل خدمات کارآمد عمومی که توسط دولت غیر متمرکز فراهم می‌شود و شفافیت و پاسخگوئی بیشتر «بخش دولتی»، برقراری حکومت قانون و انتخاب و پایش گزینه‌های سیاستی بطور سنجیده، متفکرانه و دقیق. باید به برابری و عدالت اجتماعی بویژه برای زنان، اقلیت‌ها و فقیران توجه کافی مبذول شود تا تضمین شود فرصت‌های مهم

توسعه اقتصادی و اجتماعی ندیده گرفته نشوند و فواید رشد و توسعه بین همه تقسیم شود.

رأی دهندگانی که تحصیلات بهتری داشته باشند و از آگاهی بیشتری داشته باشند باعث ایجاد دولتی خواهد شد که مؤثرتر، کارآمدتر و پاسخگوتر است. باگسترش فرصت‌های لازم برای مشارکت دموکراتیک و ارتقاء و برانگیختن رشد و فعالیت‌های سازمان‌های غیردولتی کثرت‌گرایی سیاسی را می‌توان بیشتر بسط داد. پرورش و ترویج حقوق بشر و امضاء (هرگاه لازم باشد) و پیگیری اهداف کنفرانس‌های عمده سازمان ملل متحد و معاهدات مربوط نیز باید در اولویت قرار گیرند.

‖ کادر 1-2- اولویت‌ها و اهداف توسعه ملی (حوزه شماره 2 همکاری‌ها)

‖ امنیت اجتماعی و عدالت برای همه.

‖ اجرای برنامه کاهش آسیب‌های اجتماعی با همکاری سازمان‌های غیردولتی.

‖ بهاء دادن به مشاغل آبرومند.

‖ ترویج امنیت اجتماعی و نظم اجتماعی از طریق ابزارهای مختلف شامل کنترل جرائم، قاچاق مواد مخدر و تروریسم از طریق همکاری‌ها و موافقت‌نامه‌های دوجانبه و چند جانبه براساس توصیه‌های سازمان ملل متحد و نهادهای بین‌المللی.

‖ ارتقاء مشارکت مردم در فرآیند تصمیم‌سازی در سطوح خرد و کلان.

‖ ارتقاء کارآمدی و کارآئی دولت از طریق تمرکززدائی.

‖ ارتقاء استفاده از سیستم مدیریت مبتنی برنتایج.

‖ ارتقاء نقش دولت در توانمندسازی برنامه‌ریزی در سطح ملی و اجرای سیاست‌ها ضمن بهره‌مند شدن از جوامع علمی.

‖ اصلاحات اداری و سیستم نصب مدیریت براساس اصل شایسته‌سالاری.

نتایج مورد انتظار از همکاری سیستم سازمان ملل در پشتیبانی تلاش‌هایی که برای دستیابی به الویت‌ها و اهداف ملی فوق در چارچوب تعهدات، اهداف و مقاصد اعلامیه هزاره و سایر کنفرانس‌ها، نشست سران و کنوانسیون‌های بین‌المللی انجام می‌شوند بطور خلاصه در کادر 2-2 قید شده است.

2-2- نتایج مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره 2 همکاری‌ها). ظرفیت‌های لازم برای سیستم حکومت شفاف و پاسخگو، پایبندی به حکومت قانون و نهادهای مدیریت ملی مؤثر طبق توصیه‌های سازمان ملل متحد و سایر مجامع بین‌المللی تقویت شوند.

آژانس‌های مقیم سازمان ملل که به علل مشکلات مندرج در ارزیابی عمومی کشوری خواهد پرداخت و کمیته‌های بین‌نهادی ملی- سازمان ملل برای رویکردهای مؤثر بخشی و بین بخشی برای هر نتیجه برنامه کشوری تشکیل خواهد داد. برنامه‌های کاری سالانه و چارچوب منطقی با همکاری هم‌تایان ملی تا نوامبر 2004 طراحی خواهد شد.

ایران کماکان با چالش‌هایی روبرو است از قبیل رشد واقعی پایدار سرانه تولید ناخالص داخلی، بهره‌وری و بیکاری. ثروت نسبی که این کشور بدلیل منابع وسیع نفت و گاز از آن بهره‌مند است باید در بلندمدت به عملکرد اقتصادی قوی‌تر تبدیل شود. میانگین رشد طی دهه گذشته برای اشتغال‌زایی به مقیاس لازم کافی نبوده است. نسبت فعلی افراد بیکار به شاغلین بویژه در گروه سنی 15 تا 24 سال کماکان بسیار است. تهیه و اجرای استراتژی لازم برای ایجاد مشاغل سازنده و آبرومند برای جوانان نیز یکی از مقاصد هدف شماره 8 توسعه هزاره است.

برنامه‌های قبلی پنج ساله توسعه بر اهمیت افزایش بهره‌وری ملی تأکید کرده‌اند. اکنون بخوبی درک شده است که رشد گسترده و برابر به بهره‌وری بیشتر نیاز دارد ولی باید قطعاً با ایجاد مشاغل آبرومند و

انجام فعالیتهای پایدار همراه باشد. عنوان برنامه چهارم توسعه «رشد و توسعه اقتصادی پایدار مبتنی بر دانش» است.

به هر حال، اجرای این برنامه‌های توسعه‌ای همواره مشکل‌ساز بوده است و این امر به عدم اتخاذ فنون یکپارچه تولید و نسبت پائین اجرا منجر شده است. برای از بین بردن این مشکلات، برنامه چهارم (2005-2009) رویکردی مبتنی بر دانش (رویکردی که شامل منابع بیشتر برای پیشرفت‌های فناوری و بهبود فنی باشد) بعنوان ابزار اصلی برای اختصاص منابع و همچنین وسیله‌ای برای یکپارچه سازی سیستم به صراحت مورد هدف قرار داده است. این امر شامل شرط داشتن حداقل یک سوم هردرصدی از رشد واقعی در ارزش افزوده حاصل از فنون بهبود یافته است (بجای افزایش صرف مقیاس استفاده از منابع انسانی و غیرانسانی). یکی از شاخص‌هایی که برای سنجش این موضوع پیشنهاد شده است شاخص درآمد اقتصاد کلان - «جمع بهره‌وری عامل» است که به صراحت بعنوان هدف برنامه چهارم توسعه و بعنوان ابزار پایش و ارزشیابی قید شده است.

کادر شماره 3-1 نتیجه مورد انتظار UNDAF (حوزه شماره 3 همکاری‌ها).

- کاهش یکاری تا 8/4 درصد جمعیت شاغل تا قبل از 2009
- افزایش رشد اقتصادی واقعی تا 8 درصد در سال.
- افزایش کل مبلغ سرمایه‌گذاری تا 12/2 درصد در سال.
- افزایش جمع ضریب بهره‌وری تا 2/5 درصد در سال.

بمنظور پشتیبانی از تلاش‌هایی که بمنظور بهبود عملکرد اقتصادی و اشتغال‌زایی انجام می‌شوند، نتایج مورد انتظار UNDAF که تعیین شده‌اند در کادر 3-2 درج شده‌اند.

کادر شماره 3-2 نتایج مورد انتظار از UNDAF (حوزه شماره 3 همکاری‌ها).

بهبود عملکرد اقتصادی به همراه اشتغال‌زایی در ایران از طریق افزایش توانمندی‌های انسانی و استفاده از فناوری‌های کوچک پایدار - بویژه برای بیکاران، فقیران، زنان، جوانان و تولیدکنندگان کوچک و تشویق موسسات و بنگاه‌های کوچک و متوسط.

پنج هدف برنامه‌ای، از طریق تمرکز برتولیدکنندگان کوچک و توانمندسازی آنها شامل مشارکت آنها در فرآیندهای تصمیم‌سازی از دستیابی به این نتایج پشتیبانی می‌کنند. این اهداف برنامه‌ای عبارتند: 1- افزایش توانمندی‌سازی انسانی تولیدکنندگان کوچک؛ 2 - افزایش میزان سرمایه‌گذاری خارجی پایدار و انتقال فناوری‌های پایدار؛ 3- بهبود سیستم‌ها و روال‌های کاری مدیریت براساس شایسته سالاری؛ 4- اصلاحات نهادین و مشارکت جامعه مدنی؛ و 5 - اصلاح بازار کار. چارچوب برنامه که پیشنهاد شده است اهداف توسعه‌ای بین‌المللی عمده را در برمی‌گیرد، شامل: توسعه توانایی‌ها؛ تعیین اهداف بصورت حامی فقرا؛ شفافیت مبتنی بر نتایج؛ سرمایه اجتماعی بهبود یافته؛ افزایش در کارآئی؛ جذب فناوری پایدار؛ توسعه مهارت‌های رشد مدار؛ ایجاد مشاغل آبرومند؛ و سایر رویکردهای پایدار به توسعه گسترده.

این نتایج از طریق همکاری نزدیک شرکای ملی و بین‌المللی و باکمک سیستم سازمان ملل و با تمرکز بر بیکاران، زنان فقیر، جوانان و گروه‌های کوچک تولیدکننده محقق خواهند شد. برای خلاصه مفصل نتایج مورد انتظار UNDAF لطفاً به ضمیمه شماره یک مراجعه کنید.

4-2- حوزه همکاری 1-4 : توسعه که از نظر زیست محیطی پایدار باشد سرزمین ایران که بیش از 1/6 میلیون کیلومترمربع وسعت دارد گونه‌های زنده غنی و گوناگون را در خود جای داده است. موقعیت ایران در محل تلاقی مناطق مختلف گونه‌های جانوری و گیاهی گونه‌های مهم مختلف بیولوژیک شامل 8.200 گونه گیاهی و بیش از 500 گونه پرنده، 160 گونه پستاندار و 164

گونه خزنده که بخش اعظم آن بومی هستند به این کشور اعطاء کرده است. با کمال تعجب، بعنوان کشوری که بخش عمده آن از مناطق خشک و نیمه خشک تشکیل شده اند، بیش از 60 درصد اراضی آن به این ترتیب طبقه بندی شده است. - ایران تعداد بیشمار و گونه های مختلف زمین های خیس دارد. همچنین، اکوسیستم های کوهستانی که با گونه های مختلف زیستی غنی هستند نیز در ایران وجود دارند.

طی دهه های گذشته در نتیجه ازدیاد بیش از حد جمعیت، شهرنشینی سریع و الگوهای مصرف و توسعه ناپایدار منابع زیست محیطی و طبیعی بطور چشم گیری تخریب شده اند. رویکردهای بخشی، تجزیه و فروپاشی نهادین، قوانین و مقررات نامناسب و اجرای ناکافی آنها و همچنین علل ریشه ای اقتصادی - اجتماعی و گسترش محصولات کشاورزی - به همراه افزایش همزمان میزان مصرف کودهای شیمیایی و مواد دفع نبات- عوامل مهم این فرآیند تخریب هستند و در سال های اخیر، گسترش صنایع انرژی جزء مهم توسعه در ایران بوده است که به نوبه خود به افزایش آلودگی منجر شده است. در حال حاضر، بدلیل بازده کم و مصرف بیش از حد انرژی، ایران در وضعیتی قرار دارد که افزایش سریع مصرف داخلی، ایران به کشور وارد کننده خالص مواد نفتی تصفیه شده از قبیل بنزین تبدیل شده است. این نوع توسعه، در بلندمدت، میتواند صادرات نفت خام ایران را دچار رکود کند. سایر چالش ها شامل آلودگی هوا در مناطق شهری، تخریب منابع آبی کمیاب و افزایش در کمیت فاضلاب صنعتی و خانگی تصفیه نشده، تخریب مراتع و گسترش بیابان ها، تخریب جنگل ها و از بین رفتن گونه های زیستی و همچنین آلودگی آب دریاها و مناطق ساحلی هستند.

طی برنامه توسعه پنج ساله سوم، سیاستها، برنامه ها و پروژه های مختلف اجرا شدند که هدف آنها معکوس کردن فرآیندهای مضر زیست محیطی بود که قبلاً روی داده بودند. این روندهای مثبت در برنامه چهارم (2005-2009) تقویت خواهند شد و

براساس آنها به اکثر نقص‌هایی که شناسایی شده‌اند و عوامل ناپایدار پرداخته شده است. رویکرد UNDAF به حوزه‌های مختلف مداخلات از ظرفیت‌سازی و انتقال فناوری گرفته تا مشاوره در سیاست‌گذاری، مطالعات فنی، برنامه‌های همکاری‌های منطقه‌ای و اجرای آزمایشی مقیاس کوچک (پایلوت) در سطح میدانی با رویکردهای جامعه‌مدار منحصر بفرد می‌پردازد. این رویکرد برای حفظ منابع طبیعی اصل مشارکت فراگیر برای مدیریت عادلانه منابع طبیعی و دارایی‌های گونه‌های زیست‌محیطی در چارچوب هدف متوازن کردن نگرانی‌های توسعه‌ای با پایدارپذیری زیست‌محیطی را به رسمیت می‌شناسد و مورد تأکید قرار می‌دهد. سیستم سازمان ملل از تلاش‌ها و اقدامات دولت برای متوقف کردن و معکوس کردن تغییر آب و هوای کره زمین، حفظ گونه‌ها و اکوسیستم‌های مهم در جهان، متوقف کردن تخریب آب دریاها و مناطق ساحلی و منابع آبی و خاکی پشتیبانی می‌کند. همچنین، ایران بعنوان عضو تعدادی از کنوانسیون‌های بین‌المللی برای اجرای تعهداتش و بمنظور افزایش بازده و کارآیی انرژی، مورد پشتیبانی قرار خواهد گرفت.

- کادر 1-4- اهداف، مقاصد و اولویت‌های توسعه ملی
- استفاده پایدار از منابع طبیعی شامل مراتع و جنگل‌ها و مدیریت یکپارچه آب پخش‌ها.
- اجرای سریع استراتژی‌های گونه‌های زیستی و برنامه‌های کاری و بهبود چشمگیر در شاخص‌های مربوط.
- کاهش آلودگی هوا در شهرهای اصلی ایران
- برنامه‌های فراگیر مدیریت برای حفاظت، احیاء و بازسازی منابع آبی و کنترل آلودگی و استفاده پایدار محیط‌های زیست‌آبی.
- غلبه بر آلودگی سواحل با اولویت خاص به دریای خزر.

¶ افزایش آگاهی عموم و آموزش باهدف قرار دادن گروه‌های خاص موردنظر و برقراری سیستم‌های اطلاع‌رسانی درباره محیط زیست در سطوح ملی، استانی و منطقه‌ای برای پایش و ارزیابی بهتر.

¶ توسعه پایدار مبتنی بر اکولوژی و الگوهای تولید و مصرف پایدار.

¶ استفاده مدیریت کارآمد منابع طبیعی شامل انرژی، آب، مواد خام و زباله‌های جامد.

¶ مدیریت اکوسیستم‌های حساس و کلیدی بویژه دریاچه ارومیه.

کادر شماره 2-4 نتیجه مورد انتظار از UNDAF- نگرانی‌های جهانی مربوط به محیط زیست و توسعه‌ای که از نظر زیست محیطی حساس باشند و برای آن اهمیت قائل شود باید در چارچوب توسعه ملی گنجانده شوند. این موارد باید از طریق رویکردهای مبتنی بر جامعه و استفاده پایدار از منابع طبیعی، ظرفیت‌سازی، ارزیابی زیست محیطی و حذف موانع مالی، اقتصادی، قانونی، نهادین و فناورهای اجرا شوند.

نهادهای ذینفع مهم دولتی شامل سازمان حفاظت از محیط زیست، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و زیرمجموعه‌های مختلف وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، نیرو، نفت و امور خارجه هستند. هرگاه ممکن باشد از مجامع و ترتیبات هماهنگ‌کننده موجود نیز استفاده خواهد شد (مانند کمیته‌های مرکزی و استانی سازمان حفاظت از محیط زیست و یا وزارت نیرو در خصوص آب). موضوع اصلی کلیه اقدامات مشترک و موازی سیستم سازمان ملل متحد درگیر کردن فعالان جامعه مدنی ایران و همچنین رویکردهای مدیریت غیرمتمرکز در پرداختن به اموری است که بر توسعه پایدار زیست محیطی تأثیر نامطلوب می‌گذارند. بنابراین، ترتیبات مدیریتی به دقت کامل آماده خواهند شد و رویکردهای مبتنی بر مرحله را برای حفظ محیط زیست منعکس خواهند کرد. در عالی‌ترین سطح و برای مسائل پیچیده مربوط به هیأت‌های بین‌المللی مرتبط با آب و رویکرد چند بخشی و چند استانی، شورایی عالی محیط زیست ایران دخیل خواهد شد.

نتیجه مورد انتظار از UNDAF (حوزه شماره 2-4 همکاری‌ها) - تقویت مدیریت خطر بلایا.

5-2-2- حوزه همکاری شماره 2-4: مدیریت فجایع و کاهش آسیب‌پذیری.

ایران مستعد بروز فجایع طبیعی عمده است. درصد سال اخیر، دوازده زلزله که شدت هریک از آنها بیشتر از 7 ریشتر بوده است در ایران روی داده است. فقط در چهار ماه اول سال 2002 بیش از 100 زلزله ثبت شدند. در 26 دسامبر 2003، زمین لرزه شدیدی شهر قدیمی بم را لرزاند و فاجعه انسانی عظیم و زیان‌های شدید مالی به بار آورد. موارد وقوع سیل و خشکسالی نیز و خراب‌های ناشی از آن‌ها کلی‌تر و مخرب‌تر شده‌اند که بخشی از آن بدلیل گرم شدن هوای کره زمین و بخشی دیگر بدلیل تخریب منابع طبیعی آن است. در نتیجه تخریب جنگل‌ها و مراتع، خاک و نباتات آن خاصیت حفظ آب را از دست داده‌اند که به همین دلیل تعداد موارد بروز سیل‌های ناگهانی و غیره منتظره به طور هشدار دهنده‌ای در حال افزایش است. خشکسالی نیز مناطق وسیعی از کشور را برای دوره‌های طولانی تحت تأثیر قرار داده است. این خطر وجود دارد که بدلیل گرم شدن هوای زمین استفاده بیش از حد از چراگاه‌ها و مراتع، و استفاده بیش از حد از فنون کشاورزی متمرکز بر آب و مدیریت نادرست منابع آبی، تعداد و شدت این خشکسالی‌ها افزایش یابد.

ایران یکی از شهرنشین‌ترین کشورها در میان گروه کشورهای درحال توسعه است. براساس برآوردهائی که سازمان ملل متحد انجام داده است، بیش از 63 درصد جمعیت ایران امور در مناطق شهری زندگی می‌کند و انتظار می‌رود تا سال 2030 این رقم (میزان شهرنشینی) به 75 درصد برسد. این امر نشان می‌دهد که نرخ رشد جمعیت شهری بسیار سریع‌تر از نرخ رشد جمعیت کل کشور است. برای مثال، بین سال‌های 1995 و 2000 نرخ رشد جمعیت شهری 7 برابر نرخ رشد جمعیت روستائی بود.

این انتقال شهری شگفت‌آور که این کشور درحال حاضر با آن مواجه است خود را به صورت‌های مختلف

نشان داده است که شامل جهش ساختاری اقتصاد از کشاورزی به تولید و خدمات به همراه افزایش عمومی در بازده ملی، پیدایش شهرهای جدید، رشد سریع شهرهای متوسط و بزرگ و افزایش نابرابری‌های منطقه‌ای و بین شهری در درآمدها و کیفیت زندگی هستند. ازدیدگاه برنامه‌ریزی برای حوادث غیر مترقبه و بلایای طبیعی، این به معنی آن است که نسبت قابل توجه جمعیت ملی اکنون در مناطق بسیار متراکم زندگی می‌کند و به زیرساختارهای مدرن برای خدمات اقتصادی-اجتماعی و خدمات فیزیکی وابسته است. آسیب‌پذیری شهری مشکلاتی را بوجود می‌آورد که مختص مناطق شهری است. آسیب‌پذیری شهری چند سطحی است و خسارات موسوم به جانبی و ثانویه آن چشمگیر هستند.

چون میزان تراکم جمعیت و زیرساختارها در مناطق شهری بسیار بالا است، خطر نیز به همان شدت افزایش می‌یابد. میزان و خسارات و مرگ و میر ناشی از زلزله اخیر هم‌چنین نه تنها روش‌های ضعیف ساخت و ساز را به ما نشان می‌دهد بلکه به میزان احتمالی ویرانی‌هایی اشاره می‌کند که یک زمین لرزه شدید ممکن است در شهرهای بزرگتر به بار آورد.

مدیریت خطر بلایای شهری مستلزم رویکردهای چند شاخه‌ای و چند آژانسی است. این کار مستلزم آن است که آگاهی لازم درخصوص بلایا به افراد عادی، مدیران توسعه، کارآفرینان و سیاست‌گذاران داده شود. مهمتر از آن، این امر رویکرد مدیریت شهری را می‌طلبد که این واقعیت که مردم در شهرنشینی به صورت سرمایه‌گذاری در مسکن و زمین سرمایه‌گذاری می‌کنند را بپذیرد. ماهیت افزایشی رشد برای مثال اجرای مقررات مربوط به زمین لرزه را بسیار دشوار می‌سازد چون این کار مستلزم نهاد اجرائی است که تمام سازه‌ها را در طی مدت طولانی بررسی و پیگیری می‌کند. بعلاوه، افزایش هزینه ساخت و ساز باعث می‌شود مقررات مربوط کاملاً رعایت نشوند. این موارد مؤید آن هستند که برنامه‌ریزی باید افرادی را در برگیرد که در خط مقدم بلایا قرار دارند و درخصوص تدابیر و

اقداماتی که باید انجام دهند اتفاق نظر لازم را تضمین کند.

اهمیت و وسعت احتمالی هربلیه شهری از این دست مستلزم تغییر بنیادین نحوه مدیریت شهرها است. این کار مستلزم مشارکت بیشتر شهروندان و تدوین راه‌های فنی متناسب با توانایی پرداخت مردم است. در مواقعی که توانایی پرداخت هزینه توسط آنها پائین باشد، این کار توجه عمومی را می‌طلبد. در این چارچوب، تغییر الگوی برنامه‌ریزی فعلی باید ترویج شود یعنی تغییر بنیادین از برنامه‌ریزی کلان به برنامه‌ریزی راهبردی - که سرمایه‌گذاری دولتی از سرمایه‌گذاری خصوصی پشتیبانی و آن را تشویق می‌کند.

باینکه ایران در صورت وقوع بلایا سیستم‌های مؤثر کمک‌رسانی دارد، لیکن فاقد رویکرد فعال و پیشگیرانه برای پرداختن به بلایا است. ابزار فنی (قوانین ساخت و سازی) موجود هستند و ابزارهای سیاست‌گذاری و تقنینی (مثلاً برنامه ملی مدیریت بلایای طبیعی) تصویب شده‌اند. با این حال، کاربرد آنها برای کاهش خطر محدود بوده است. بعلاوه اطلاعات جامع فنی و علمی برای پیش‌بینی بلایای طبیعی در کشور در دسترس قرار دارد. بنابراین، یکی از حوزه‌های اولویت‌دار UNDAF تقویت مدیریت خطر بلایا در برابر بلایای طبیعی و ناشی از فعالیت‌های انسانی و بویژه سیل و آبی - هواشناسی است. به منظور ترویج رویکرد پیشگیرانه و فعال که در پی ارزیابی آسیب‌پذیری‌ها و کاهش خطرات بلایا بجای پرداختن به عواقب آنها پس از وقوع است به تلاش عظیم مشترک دولت و سازمان ملل متحد نیاز است.

رویکرد UNDAF تضمین خواهد کرد که مدیریت خطر در فرآیند برنامه‌ریزی برای طیفی از بخش‌های توسعه‌ای گنجانده شود. هدف آن همچنین کاهش مرگ و میر، بیماری و معلولیت جمعیت آسیب‌پذیر از طریق آمادگی بیشتر و واکنش بخش‌های سلامت و همچنین غذا نیز است. بعلاوه، باتوجه به وسعت زلزله‌بم، بازسازی بم در تمام ابعاد آن، - اجتماعی، اقتصادی،

فیزیکی و فرهنگی - چالش عظیمی در چند سال آینده و کانون استراتژی UNDAF خواهد بود. کاهش خطر در برنامه احیاء و بازسازی بم گنجانده خواهد شد و مدل موفقی خواهد بود که در سایر موارد احیاء پس از زلزله بازسازی و مجدداً انجام شد. در نهایت، استراتژی UNDAF یکی از ابعاد همکاری بین‌المللی درخصوص بهترین راهکارها و واکنش‌های بلایای بین‌مرزی را معرفی خواهد کرد.

کادر شماره 1-5- اولویت‌ها، اهداف و مقاصد توسعه ملی

▣ تهیه و برقراری برنامه‌های مدیریت خطر برای پرداختن به بلایا و آثار آنها.

▣ توسعه سیستم‌های اطلاع‌رسانی و تجهیز شبکه‌های ارتباطاتی از طریق سازماندهی و مدیریت پایگاه‌های داده‌های آب و هوایی و هواشناسی و شبکه‌های اطلاع‌رسانی.

▣ معرفی فناوری‌های جدید، بویژه فناوری ارتباطات، بمنظور تسهیل تبادل اطلاعات در سطوح ملی و بین‌المللی.

▣ ترویج بیمه بلایا.

▣ بازسازی فیزیکی و ساختمان‌های مسکونی و غیرمسکونی و زیرساختارها و ترویج اقدامات ایمنی براساس درس‌هایی که از بلایای گذشته آموخته شده‌اند.

▣ ارتقاء سطح آگاهی عموم درباره بلایا.

کادر 2-5- نتیجه مورد انتظار UNDAF - مدیریت تقویت شده خطر بلایا در سطوح ملی و محلی.

ستاد ضربت حوادث غیر مترقبه (DTF) در وزارت کشور کانون اقدامات و تلاش‌های ملی در زمینه مدیریت بلایا و کاهش آسیب‌پذیری است. بمنظور تسهیل برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر اطلاعات وارده توسط UNDAF مطابق باتقویت ظرفیت‌های مدیریت خطر بلایا در سطوح مختلف، وزارت کشور هیأت مدیریت برنامه‌های ملی با مشارکت تمام وزارتخانه‌های

ذینفع، هیات‌های دانشگاهی و علمی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و UNDP و سایر آژانس‌های مرتبط سازمان ملل متحد تشکیل خواهد داد. همچنین تمام خیرین و اهداءکنندگان که به کمک به برنامه دولت برای مدیریت خطر بلایا علاقمند هستند نیز می‌توانند در این هیأت شرکت کنند. انتظار می‌رود این هیأت تمام اطلاعاتی که درخصوص کاهش آسیب‌پذیری دریافت می‌کند را با تمام آژانس‌های سازمان ملل و آژانس‌های بین‌المللی هماهنگ خواهد کرد. ترتیبات نهادی مشابه در سطوح استانی نیز ترتیب داده خواهند شد. تشریفات برنامه‌ها شامل متمرکز کردن پشتیبانی سیستم سازمان ملل در برخی از پرخطرترین مناطق کشور خواهد بود که به مناطقی که آسیب‌پذیری اجتماعی و اقتصادی زیاد دارند توجه ویژه‌ای خواهد داشت. از لحاظ چارچوب و طراحی، این برنامه حالت ملی خواهد داشت و موارد لازم در تمام سطوح - ملی، استانی، دولت‌های محلی و محله‌ای - دقیقاً مشخص خواهند شد و با مشارکت با دولت‌های محلی و سازمان‌های محله‌ای اجرا خواهند شد. بخش خصوصی، هیأت‌های کارشناسی و نهادهای دانشگاهی ایرانی در فعالیتهای آموزش، ظرفیت‌سازی، مستندسازی، تحقیقات و توسعه دخیل خواهند بود.

در عین حال، جامعه کمک‌رسان هرگاه ممکن باشد تشویق خواهد شد از دولت در کارآمد سازی روش‌های برنامه‌ریزی شهری پشتیبانی کند تا بدینوسیله این روش‌ها بجای نتیجه‌گرا بودن فرآیندگرا باشند.

6-2- حوزه شماره 5 همکاری‌ها: تسهیل انتقال علوم و فناوری

در عصر فناوری‌ها و نوآوری‌های جدید، شناسایی و سرمایه‌گذاری برامکانات بی‌نهایتی که این فناوری‌ها و نوآوری‌ها برای توسعه پایدار بوجود می‌آورند، بطور روزافزونی از اهمیت چشمگیر برخوردار می‌شود. در این ارتباط، ظرفیت‌سازی و تسهیل انتقال دانش در علوم و فناوری از طریق خدمات مبتنی بر فناوری بخش لاینفک تلاش‌های کشور برای دستیابی به توسعه پایدار بویژه برای اشتغال‌زایی و کاهش فقر به شمار می‌رود. همانطور که در کنفرانس جهانی علوم

(بوداپست 1999) تأکید شد «به بهبود، تقویت و گسترش آموزش و پرورش، اعم از رسمی و غیررسمی، در تمام سطوح و برای تمام بخش‌ها، و گنجاندن علم در فرهنگ عموم که برنقش آن در تشکیل طرزفکر باز و منتقدانه و همچنین بهبود توانایی افراد برای رویارویی با چالش‌های جامعه مدرن نیاز است».

آموزش و پرورش باکیفیت بنا برنحوه سازماندهی آن و نحوه اختصاص ظرفیت‌های باعث ایجاد رشد اقتصادی می‌شود. ایران با مشکل دانشجویانی روبرو است که هر سال کشور را ترک می‌کنند چون زیرساختارهای مناسب در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی موجود نیستند و همچنین بین دانشگاه و صنعت ارتباط پویا و جویا ندارد. این امر شامل دانشجویانی نمی‌شود که به دلیل اینکه شانس مناسب برای موفقیت در پروژه‌هایشان نمی‌بینند، سیستم آموزش عالی را رها می‌کنند. دولت تلاش می‌کند از طریق معرفی ترتیبات نهادین مانند TOKTON به این چالش‌ها بپردازد. هدف این نهادها ایجاد فرصت‌های بهتر و محیط کار برای متخصصان ایران مقیم خارج و حفظ فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های ایران است که در زمینه‌های توسعه به آنها نیاز است.

فقدان ارتباط بین صنعت، دانشگاه‌ها و تحقیقات نیز باید خاطر نشان شود. اگر این کشور ظرفیت نوآوری خود را از طریق آموزش و پرورش با کیفیت و ظرفیت‌های تحقیقات کاربردی و بنیادین مناسب تقویت نکند، شکاف فناورانه بین ایران و کشورهای پیشرفته بیشتر خواهد شد.

اولویت‌ها و اهداف توسعه‌ای ملی در حوزه همکاری درخصوص علوم و فناوری در کادر شماره 1-6 درج شده‌اند.

کادر 1-6 - اهداف و اولویت‌های توسعه‌ای ملی (حوزه شماره 5 همکاری‌ها)

▣ بهبود برنامه درسی علمی در مدارس و دانشگاه‌ها با استفاده از متدولوژی‌های جدید.

▣ ارتقاء سطح ظرفیت‌های ملی در علوم کاربردی و پایه.

□ تقویت ظرفیتهای ملی تحقیقات علمی.
□ بهبود ظرفیت فناوری در صنایع.

بعلاوه، در «برنامه چشم انداز» جمهوری اسلامی ایران برای 2025، یکی از اهداف این کشور داشتن مبانی پیشرفته علمی، توانایی تولید دانش و فناوری براساس کارآمدی منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی است. همچنین در سیاستهای کلی برنامه چهارم توسعه، یکی از یازده اولویت به شرح زیر است:

"9- سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیتهای ملی برای افزایش نقش و جایگاه کشور در فعالیتهای علمی در جهان از طریق تقویت تولید نرم افزار، توسعه تحقیقات تحصیل فناوریهای جدید."

باتوجه به این چالش، این کار بمنظور کمک به کشور در تقویت ظرفیت و گسترش مبانی دانش افرادی که سیاستها و تصمیمات علمی و فناوری آنها تعیین میکنند، محققین، تهیه کنندگان برنامههای درسی و مسئولین امور علمی و فناوری در بخشهای دولتی و خصوصی انجام میشود. هدف از اینکار، قادر کردن آنها به بهبود برنامههای ملی علمی و فناوری و ارتقاء رویکرد رشد مدار و منسجم به تجدید و اصلاح برنامههای درسی بمنظور بهبود موضوعیت و کیفیت آنها است.

نتایجی که سیستم سازمان ملل انتظار دارد در دوره زمانی UNDAF محقق شوند و نقش آن در دستیابی به اهداف و اولویتهای ملی در حوزه همکاری فوق در کادر شماره 2-6 زیر قید شده اند.

کادر شماره 2-6- نتایج مورد انتظار UNDAF (حوزه همکاری شماره 5)
- ظرفیت ملی بهبود یافته برای مدیریت علوم و فناوری، تحقیقات و توسعه.

نتایج مورد انتظار UNDAF با همکاری سیستم سازمان ملل با طیف وسیعی از شرکای ملی همانگونه که جدول های ضمیمه درج شده اند، محقق خواهند شد.

گروه کاری بمنظور هماهنگ سازی، پایش و تسهیل ارزشیابی فعالیتهای سیستم سازمان ملل در این حوزه خاص تشکیل خواهد شد.

بخش سوم - الزامات منابع برآورد شده

منابع برآورد شده است که برای هر یک از حوزه‌های همکاری به آنها نیاز است در ضمیمه شماره 2 قید شده‌اند. این منابع شامل منابع عادی و بودجه‌ای اضافی آژانس‌ها، صندوق‌ها و برنامه‌های سازمان ملل است (یعنی صندوق تراست، مشارکت هزینه‌ها، کمک‌های غیرنقدي) که انتظار می‌رود در طی دوره UNDAF در دسترس باشند (2005-2009) لازم به ذکر است که تعهد منابع را می‌توان فقط در اسناد برنامه یا پروژه طبق مکانیزم‌ها و تشریفات تأییدی هر یک از آژانس‌های سازمان ملل قید کرد. برای یافتن راه‌های مناسب بسیج منابع بودجه‌ای و تقویت مشارکت سازی تلاش خواهد شد.

بخش چهارم - اجرا

UNDAF از طریق برنامه‌های همکاری کشوری آژانس‌ها، برنامه‌ها و صندوق‌های سازمان ملل که به تأیید دولت رسیده باشند اجرا خواهد شد. برنامه‌های کشوری و اسناد پروژه‌های جداگانه با نتایج UNDAF ارتباط صریح خواهند داشت و نحوه ایفای نقش آنها را شرح خواهند داد. چرخه‌های هماهنگ برنامه‌های هر یک از آژانس‌های سازمان ملل (2009-2005) برنامه‌ریزی مؤثر انفرادی و جمعی و همچنین فعالیتهای ارزشیابی و پایش مشترک را میسرخواهد کرد.

UNDAF با تمرکز بر نتایج اجرا خواهد شد پیشرفت‌های تیم کشوری سازمان ملل در گزارش‌های سالانه هماهنگ کننده مقیم و در برنامه کاری منعکس خواهد شد. ترتیبات اجرا و همکاری برای دستیابی به هر یک از نتایج UNDAF به تفصیل در جدول نتایج ذکر شده‌اند (ضمیمه شماره یک).

بخش پنجم - ارزشیابی و پایش

مجموعه‌ای از شاخص‌ها برای پایش میزان پیشرفت به سوی دستیابی به هریک از نتایج مورد انتظار تدوین شده است. برای هر شاخص، داده‌های مبنا یا قبلاً قید شده‌اند یا در اولین دوره چهارماهه سال 2005 مشخص خواهند شد. این اطلاعات بطور خلاصه در چارچوب ارزیابی و پایش UNDAF (ضمیمه شماره 3) قید شده است که برپایش و ارزشیابی نتایج UNDAF و نتایج مرتبط برنامه کشوری متمرکز است.

پایش میزان پیشرفت به سوی تحقق نتایج UNDAF بطور دوره‌ای هر شش ماه یکبار انجام خواهد شد مکانیزم پایش از بازدیدهای محلی، جلسات افراد ذینفع، بررسی اسناد و گزارش‌ها تشکیل خواهد شد. برای دخیل کردن تمام شرکا در فعالیتهای پایش راه‌های لازم پیش‌بینی خواهد شد. تقویم چرخه برنامه ارزیابی و پایش UNDAF تا قبل از پایان سال 2004 تهیه خواهد شد که هدف آن بهبود هماهنگی فعالیتهای ارزیابی و پایش سازمان ملل، شناسایی شکاف‌های جمع‌آوری داده‌ها و مشخص کردن زمان و نحوه استفاده از محصولات فعالیتهای ارزیابی و پایش سازمان ملل خواهد بود.

ارزشیابی UNDAF تا قبل از پایان سال 2009 بمنظور سنجش آثار کم‌های توسعه‌ای سازمان ملل انجام خواهد شد تقویم چرخه برنامه ارزیابی و پایش همچنین شامل نقاط عطف ارزشیابی نهایی خواهد بود که مراحل کلیدی تهیه، اجرا، زمان و نحوه اختصاص مسئولیت‌ها را شرح خواهد داد. مکانیزم‌های ارزیابی و پایش با دفتر هماهنگ‌کننده مقیم هماهنگ خواهند شد. تیم کشوری بفرآیند ارزشیابی و پایش UNDAF به مدیریت هماهنگ‌کننده مقیم از طریق گروه‌های کاری نظارت خواهد کرد که اکثر آنها متشکل از نمایندگان دولت و سازمان ملل خواهند بود. این گروه‌ها گزارش‌های 6 ماهه در خصوص میزان پیشرفت به سوی تحقق نتایج UNDAF تهیه خواهند کرد.

